

ANDRZEJ BĘDZIŃSKI
(Radom)

SŁOWNIK PRACOWNIKÓW SŁUŻBY ZDROWIA PAPIERNI W JEZIORNEJ ORAZ ZMARŁYCH W TAMTEJSZYM SZPITALU

Słowa kluczowe: szpital papierni, Jeziorna szpital, doktor papierni, felczer papierni, akuszerka papierni

Wstęp

Zadaniem opracowania jest wzbogacenie wiadomości na temat pracowników szpitala papierni w Jeziornej. Zagadnieniem dodatkowym, związanym z funkcjonowaniem tej placówki medycznej, będą też dane o jej pacjentach. Obecna wiedza na temat pracowników służby zdrowia papierni w Jeziornej została oparta głównie na aktach metrykalnych parafii rzymskokatolickich: św. Zygmunta w Słomczynie, św. Elżbiety w Powsinie, św. Aleksandra w Warszawie i św. Michała Archanioła w Daleszycach. Uzupełnieniem informacji do tematu stała się też Księga Stałych Mieszkańców Jeziornej Papierni oraz Księga Stałych Mieszkańców Jeziornej. Opracowanie słownika na wymienionych źródłach spowodowane było tym, że dotychczasowe prace badawcze dotyczące służby zdrowia papierni w Jeziornej nie opierały się na aktach metrykalnych.

Pierwsza publikacja informuje skromnie, że przy fabryce był szpital¹. Jedna z kolejnych podaje dokładniej, iż na terenie Jeziornej funkcjonował niewielki szpital przyfabryczny, liczący 12 łóżek, obsługiwany przez miejscowego chirurga wspomaganego opieką lekarza z Warszawy². Dane te pochodzą z encyklopedii Samuela Orgelbranda (t. 13), wydanej w 1863 r.³ Trzeba też wymienić opracowanie Tomasza Demidowicza wydane w 2015 r.⁴, w którym wiadomości

¹ J. Siniarska-Czaplicka, *Historia papierni w Jeziornie*, „Przegląd Papierniczy” 1958, t. 6, s. 210.

² J. Siniarska-Czaplicka, T. Górska, *Kronika papierni w Jeziornie*, Łódź 1980, s. 34.

³ S. Orgelbrand, *Encyklopedia powszechna*, t. 13, Warszawa 1863, s. 309; H. Winogradzka-Szaflik, *O papierni w Jeziornie*, Konstancin-Jeziorna 2013, s. 32.

⁴ T. Demidowicz, *Fabryka Papieru Banku Polskiego w Jeziornej, jej modernizacja i funkcjonowanie w latach 1830–1870*, „Rocznik Białkopodlaski” 2015, t. 23, s. 152.

o służbie zdrowia sprowadzają się również do powtórzenia znanych już wcześniej faktów. Następnie o służbie zdrowia w tej papierni pisała Hanna Winogradzka-Szaflik, stwierdzając że w Jeziornej po 1887 r. powołano ambulatorium, do którego dojeżdżał lekarz z Warszawy, a także zorganizowano i wyposażono szpital z porodówką i apteką⁵.

Słownik i charakterystyka zebranego materiału

Słownik oparty jest głównie na księgach metrykalnych Jeziornej. Został więc wzięty pod uwagę jej kościelny układ administracyjny, tj. podział na dwie części z granicą na rzece Jeziorce⁶. Część południowa, na terenie której funkcjonowała papiernia z parafią św. Zygmunta, i część północna z parafią św. Elżbiety.

Po likwidacji w 1888 r. papierni w Mirkowie przeniesiono maszyny i robotników do Jeziornej. Dla przybyszów wznoszono nowe domy zbudowane przy fabryce i na Porąbce zwanej Edwardowem (od imienia Edwarda Natansona), położone ok. kilometra od zabudowań papierni w kierunku Klarysewa⁷. Nazwy tych miejscowości (Porąbka/Edwardów) pojawiają się w aktach metrykalnych par. Powsin już od 1890 r., gdzie widnieją wpisy aktów chrztów, ślubów i zgonów, co jest rzeczą oczywistą, gdy weźmie się pod uwagę niezbędny czas na wybudowanie domów i założenie rodziny. Biorąc pod uwagę fakt budowy domów w Porąbce/Edwardowie dla pracowników papierni, niejako automatycznie przyjęta została zasada, że zamieszkali tam ludzie byli pracownikami papierni. W myśl tego założenia wszyscy przedstawiciele służby zdrowia obsługujący zamieszkujących Porąbkę/Edwardów stawiali się niejako automatycznie pracownikami papierni, a tym samym i szpitala, który jej podlegał.

Sytuacja ta zdeterminowała potrzebę przebadania ksiąg chrztów, ślubów i zgonów parafii św. Elżbiety w Powsinie (lata 1887–1913) i św. Zygmunta w Słomczynie (lata 1808–1913, 1885–1912), przechowywanych w oddziale w Grodzisku Mazowieckim Archiwum Państwowego w Warszawie. Uzupełnieniem informacji o pracownikach służby zdrowia w Jeziornej stały się akta metrykalne — księga chrztów, ślubów i zgonów z 1884 r., księga chrztów z 1913 r. oraz księgi chrztów i zgonów z lat 1914–1918, przechowywane w Archiwum Kościelnym w Słomczynie. Zamykając wątki pochodzenia pracowników papierni oraz ludzi związanych ze służbą zdrowia, zaszła także potrzeba przebadania akt metrykalnych parafii rzymskokatolickiej św. Aleksandra w Warszawie, księgi ślubów z 1831 r. przechowywanej w Archiwum Archidiecezjalnym w Warszawie, a także ksiąg metrykalnych parafii św. Michała w Daleszycach z Archiwum Państwowego w Kielcach. Dla pełnego zidentyfikowania ludzi związanych z pa-

⁵ H. Winogradzka-Szaflik H., op.cit., s. 34.

⁶ Ibidem, s. 32.

⁷ Z. Kaliciński, *O Starówce Pradze i Ciepokach*, Warszawa 1983, s. 87–88.

pienią zostały wzięte pod uwagę wszystkie wpisy aktów metrykalnych zawierające w swojej nazwie miejscowość Jeziorna.

Taka różnorodność wpisów dotyczy południowej części Jeziornej w parafii św. Zygmunta. Występujące w obecnym opracowaniu nazwy: Fabryka Jeziorna, Jeziorna Fabryka, Jeziorna Papiernia, Papiernia powstały właściwie w wyniku nieprecyzyjnych sformułowań zapisów pisarzy robiących notatki w księgach stanu cywilnego. Zostały one jednak zachowane dla ułatwienia odszukiwania wymienionych źródeł. W opracowanym słowniku występują też nazwy: Jeziorna Obory, Obory Jeziorna. W trakcie badania ksiąg metrykalnych natrafiono na osoby noszące przemiennie różne imiona. W tych wypadkach, jeśli udało się ustalić imię główne, zostały one podkreślone. Część osób posiada więcej niż jedną datę lub rok urodzenia. Rozbieżność ta oznacza różnorodność datowania w poszczególnych dokumentach. W wypadku takich sytuacji, jeżeli udało się dotrzeć do aktu małżeństwa danej osoby, podawana tam data urodzenia została przyjęta za wiarygodną.

Dla uzupełnienia informacji o pracownikach papierni w Jeziornej zostały również wzięte pod uwagę księgi ludności prowadzone dla poszczególnych miejscowości. O ich znaczeniu dla badaczy historii wypowiedział się już Włodzimierz Bagiński⁸. Przebadanie zachowanych ksiąg ludności stałej Jeziornej Papierni i Jeziornej pozwoliło uzupełnić owe wiadomości na temat rodziny lekarza Tomasza Kazimierza Gabriela Fagońskiego.

Forma przedstawiania informacji o pracownikach papierni w sposób skondensowany w postaci słownika zaprezentowana została już przez Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju. Opracowany słownik papierników śląskich do 1945 r. publikowany był w rocznikach 2007–2010⁹. Obecna praca przedstawia pracowników służby zdrowia papierni w Jeziornej w sposób podobny, ale jest też źródłem informacji o ludziach innych profesji zatrudnionych w papierni Jeziorna.

W wyniku przeprowadzonych analiz ksiąg metrykalnych do pracowników szpitala papierni w Jeziornej został zaliczony także lekarz Ludwik Bronisław Dominik Jaksza Gryf Bąkowski, pomimo że w akcie zgonu z 1905 r. wymieniony jest jako mieszkaniec Konstancina. Za tym rozwiązaniem przemawia fakt, iż w tym dokumencie występuje jako świadek zamieszkujący Jeziorną, co wskazuje, że miał on kontakty z południową częścią tej miejscowości, a tym samym i pracownikami papierni. Na podobnej zasadzie do pracowników szpitala w Jeziornej zaliczony został Feliks Joachim Dziubiński. Wprawdzie w swoim akcie ślubu z września 1867 r. określony jest jako starszy felczer zamieszkały w War-

⁸ W. Bagiński, *Ewidencja ludności na południowym Mazowszu od połowy XIX do połowy XX w.*, publikacja dostępna online: <www.archiwa.gov.pl/images/docs/referaty/w_bagienski.pdf> [dostęp: 21 września 2017].

⁹ D. Błaszczuk, R. Sachs, *Słownik papierników śląskich do 1945 roku*, „Rocznik Muzeum Papiernictwa” 2007, t. 1; 2008, t. 2; 2009, t. 3; 2010, t. 4.

szawie, ale w towarzystwie świadków Karola Lisnera i Stanisława Rychtera, urzędników Banku Polskiego zamieszkałych w J.P. Takie kontakty osobiste oraz poślubienie żony z J.P. pozwalają postawić wniosek, że mógł być zaangażowany w sprawę zdrowotne mieszkańców Jeziornej.

Alkie Franciszka: * 1826, akuszerka, z J.P. 1872, 1881. **Zgłoszenie aktu chrztu:** 1) Marianny Kołodziejczak * 5/17.3.1872, # 5/17.3.1872, c. Józefy Kołodziejczak * 1842, panny służącej w J.P., §§ Murawiński Jakub, Kagorski Józef, służący w J.P. 2) Janiny Filipowskiej * 5/17.12.1881, # 19/31.12.1881, c. szeregowego żołnierza Ludwika Filipowskiego * 1859 i jego żony Kazimierzy z d. Alkie * 1853, §§ Jakub Murawiński, Andrzej Bydełek/Bedełek, służący zamieszkali w P.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1872, 1881, 1885.

Bąkowski Ludwik Bronisław Dominik Jaksa Gryf: * 1842 w Kraśnicy pow. opoczyński, s. Franciszka Antoniego Tomasza i Izabeli z d. Rudzka, doktor zamieszkały w Konstancinie 1905, † 24.10/6.11. 1905, †† 28.10/10.11.1905, §§ Goebel Witold lekarz z F.J., Edward Pigański nauczyciel z J.O. **Żona:** Józefa Franciszka Urszula z d. Cybulska.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1905.

Błaszczak Antonina: * 1865, akuszerka z P/E. 1907. **Zgłoszenie aktu chrztu:** 1) Marianny Krasnodębskiej * 4/17.7.1907, # 19/22.8.1907, c. Antoniego * 1876 i Zofii z d. Machała * 1879, ojciec nieobecny osobiście, §§ Karol Dąbrowski, Józef Kowalczyk, robotnicy zamieszkali w P/E.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1907.

Bukowski Karol: * 1804, † 9.12.1854, w szpitalu, †† 11.12.1854 w J.P., §§ Wojciech Jabłoński i Ludwik Szewczyk, Fornale w J.P., pochodzenie, miejsce zamieszkania i rodzice zmarłego nieznani.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1854.

Cybulska Marianna: * 1865, akuszerka zamieszkała we wsi J. 1911. **Zgłoszenie aktu chrztu:** 1) Czarnieckiego Edmunda * 17/30.7.1911, # 15/28.8.1911, §§ Józef Cieślak robotnik, Julian Stapiński tokarz, zamieszkali we wsi J. Ojciec Walerian Czarniecki * 1880 kotlarz zamieszkały we wsi J. nieobecny w domu z powodu przeprowadzki do nowego miejsca pracy. Żona Stanisława z d. Śliwowska * 1884.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1911.

Czarniecka Józefa: * 1862, 1863, akuszerka zamieszkała w J.F. 1902, 1904, 1907. **Zgłoszenie aktu chrztu:** **1)** Stanisławy Rudzińskiej * 15/28.10.1902, # 16/29.10.1902, §§ Stanisław Kanieckiewicz ślusarz z J.F., Michał Molak robotnik z J. Ojciec Jan nieobecny z powodu wyjazdu za pracą. **2)** Stanisława Kantowskiego * 25.4/8.5. 1904, # 28.4/11.5.1904, s. Zofii Kantowskiej * 1860, niezamężnej robotnicy zamieszkałej w P/E, ojciec nieznanany §§ Mateusz Kiszka, Jan Sutański, robotnicy zamieszkali w P/E. **3)** Janiny Dytrych * 12/25.6.1907, # 1/14.7.1907, c. Pauliny Dytrych * 1879 niezamężnej zamieszkałej w F.J., §§ Jan Hgmajer obywatel z J. i Walenty Korytek kościelny ze Słomczyna.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1904; APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1902, 1907.

Dziubiński Feliks Joachim: * 1839 w Białej, s. zmarłych Antoniego byłego porucznika wojska polskiego i Rozalii z d. Belkowska, starszy felczer zamieszkała w Warszawie wrzesień 1867. **Żona:** Wiktoria Salomea Nowicka * 1850 c. Michała i Marianny z d. Gładecka, zamieszkała przy rodzicach w J.P. 1867, ♥♥ 29.9. 1867, §§ Karol Lisner, Stanisław Rychter, urzędnicy Banku Polskiego w J.P. zamieszkali.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1867.

Fagoński Tomasz Kazimierz Gabriel: * 10.7.1844 we wsi O. s. Tomasz Janusza wójta gm. O. i Marianny z d. Rombalska, # 23.7.1844, zgłosił Józef Wodzyński nauczyciel szkoły elementarnej we wsi Słomczyn, §§ Józef Lenk wójt gm. O. tamże zamieszkały, Walenty Rombalski młynarz we wsi Słomczyn, chrzestni J. W. Kazimierz Potulicki i Gabriela Potulicka. Fagoński. Tomasz Jonasz † 24.3.1844, †† 26.3.1844, §§ Józef Lenk ekonom klucza O. tamże zamieszkały, Walenty Rombalski młynarz we wsi Skolimów. Rodzeństwo T.K.G. Fagońskiego wymienione w akcie zgonu ojca; Marianna, Maksymilian, Feliks, Józefa, Edmund, Cecylia, Lucyna. T.K.G. Fagoński doktor medycyny zamieszkiwał w Kawęczynie, w mieście Kałuszyn pow. Stanisławów w 1872, w J.F. dom nr 25 lata 1889, 1905, 1914, † 22.11/5.12.1914 w J. †† 26.11/9.12.1914. §§ Franciszek Gut, Antoni Ziemiński, rolnicy z J. **Żona:** Stefania Amelia z d. Sąchocka, wg aktu małżeństwa * 1853 we wsi Nowina pow. stanisławowski, wg K.S.M.J.P. * 27.10.1852 w Warszawie, c. Maksyma i Anieli z d. Zaleska, ♥♥ 8/20.4.1871 w Warszawie par. Św. Andrzeja. Wg K.S.M.J.P. wykluczona z kościoła ewangelickiego „na odbytych w Moskwie Ewangelicko–Luterańskim Konsystorzu 22.2.1893”. Wg świadków w akcie zgonu męża imię i miejsce przebywania żony nieznanne, „żył z nią w rozłące od 30 lat”. **Dziecko: 1)** Tomasz Stefan Bronisław * 20.4/2.5.1872 w mieście Kałuszyn, zamieszkały przy rodzicach wcześniej w Kawęczynie ostatnio w J.P., † 15.2.1889. **Zgłosił akt urodzenia: 1)** chłopiec *† 14/27.1.1905, †† 16/29.1.1905, s. Andrzeja Bułki * 1865 i Karoliny z d. Go-

lińska * 1865, §§ Józef Bułka, Jan Sutański, robotnicy z J.F. ojciec nieobecny z powodu choroby.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Aleksandra w Warszawie 1871; APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1844, 1905, 1914. K.S.M. J.P., sygn. 1265, k. 387; A.K., Akta USC par. rzym.-kat., św. Zygmunta Słomczyn 1914 r.

Gajewska Julia: * 1848, akuszerka z P. 1898. **Zgłoszenie aktu chrztu:** 1) Zofii Lucyny Rogowicz * 7/19.2.1898, # 21.5/2.6.1898, c. Władysława * 1866, robotnika z P. i żony Julianny z Gajewska * 1862, §§ Michał Górski robotnik, Jan Trepka służący, zamieszkali w P. ojciec nieobecny z powodu wyjazdu.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1898.

Gancikowska Marianna: * 1799, wyrobnica, wdowa, rodzice niewiadomi, zamieszka w J.P. 1855, † 7.2.1855, „umarła w szpitalu w Jeziornie Papierni” †† 19.2.1855, §§ Jakub Murawiński, Ludwik Szewczyk, stróże zamieszkali w J.P.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1855.

Gasińska Salomea: * 1770, akuszerka zamieszkała w J. **Zgłoszenie aktu urodzin:** 1) dziewczynka * † 17.1.1859, †† 18.1.1859, c. Goedela Józefa * 1826 w Aleksandrowie i Józefy Pauliny z d. Arents * 1829, oboje czeladnicy papiernicy zamieszkali w J.P., §§ Antoni Kryński, Michał Nowicki I, majstrowie papierniczy, zamieszkali w J.P.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. Św. Zygmunta w Słomczynie 1859.

Goebel Witold Jan: * 1874, doktor z fabryki J. 1905, 1907. **Żona:** Helena z d. Wahl * 1881. **Dziecko:** Wiesław Stefan * 31.3/13.4.1907, # 9/22.8.1907, §§ Edward Pawłowski ksiądz, Ksawery Sokół organista par. Słomczyn. **Był świadkiem u:** Ludwika Bronisława Dominika Jaksy Gryfa Bąkowskiego †† 28.10/10.11.1905.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1905, 1907.

Gongolska Józefa: * 1859, akuszerka zamieszkała w P/E 1897. **Zgłoszenie aktu chrztu:** 1) Marianny Anieli Mantyk * 14/16.7.1907, # 20.7/1.8.1907, * 14/16.7.1907, c. Andrzeja * 1867 i Józefy z d. Nawrocka * 1857, ojciec nieobecny z powodu pracy, §§ Tomasz Kaleta, Józef Kowalczyk, robotnicy zamieszkali w P/E.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1897.

Gongolska Paulina: * 1840, 1842, akuszerka zamieszkała w P/E 1894, 1902. **Zgłoszenie aktu chrztu:** 1) Ignacego Matuszewskiego * 7/19.7.1894, # 8/20.7.1894, s. Zofii * 1875, niezamężnej robotnicy w P/E, §§ Jan Kuczyński zamieszkały w Bielawie, Józef Kowalczyk zamieszkały w P/E, robotnicy. 2) Tadeusza Francuza * 11/24.3.1899, # 13/26.1.1902, s. Franciszka * 1857 robotnika z P/E, † w P/E 31.12.1900/13.1.1901, i Marianny z d. Jakubowska * 1862, §§ Józef Depczyk, Andrzej Grygiel, robotnicy zamieszkali w P/E.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1894, 1902.

Górska Małgorzata * 1796, akuszerka zamieszkała w P. **Zgłoszenie aktu chrztu:** 1) Katarzyny Wiktorii * 26.4.1851, # 8.5.1851, §§ Antoni Kryński, Stanisław Jarachowski, czeladnicy papiernicy zamieszkali w P., † 23.12.1852, †† 27.12.1852, §§ Wojciech Grzybikowski, Szymon Łojek, robotnicy zamieszkali w J.P. Matka **Gajda Anna** * 1824, wolna w P. zamieszkała 1851–1852.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1851, 1852.

Grzybikowski Andrzej Wojciech: * 1793 we wsi Winnica woj. płockie, s. Stanisław i Urszuli niegdyś tamże zamieszkałych, parobek w papierni 1830, 1831, wyrobnik, rolnik 1833, 1835, 1837, „posługacz” w papierni 1836, robotnik 1833, stróż 1838, wyrobnik w papierni 1840, 1842, 1848, 1852, 1853, 1855, † 16.2.1855 w szpitalu w J., †† 19.2.1855, §§ Ludwik Szewczyk i Jakub Murawiński stróże w J.P. zamieszkali. **Żona: I)** Salomea z d. Wesołowska * 1801, c. Marcina i Anny ze wsi Borek, „parobkowa” w P., † 20.3.1831, †† 23.3.1831, §§ Andrzej Górski, Bartłomiej Sałecki, parobcy w papierni. **II)** Urszula z d. Ostanek * 1805 we wsi Kępa, c. Bartłomieja i Rozalii, w papierni na służbie, ♥♥ 22.1.1837, §§ Gładecki Mikołaj, Krosta Andrzej, † 8.5.1858, †† 10.5.1858, §§ Wawrzyniec Banaszekiewicz majster ślusarski, Antoni Majkowski kowal, zamieszkali w J.P. **Dziecko: I/1)** Marianna * 1822 we wsi Borek, przy rodzicach w papierni zamieszkała ♥♥ 16.2.1840 z Julianem Rowińskim, zamieszkałym w Dawidach. **I/2)** Jan Fryderyk Ludwik, * 17.1.1830, # 18.1.1830, §§ Andrzej Górski, Paweł Kwiatkowski, parobcy z P. † 1.12.1830, †† 2.12.1830, §§ Andrzej Górski i Bartłomiej Sałecki, parobcy z P. **II/1)** Antoni * 13.4.1838, # 15.4.1838, §§ Łukasz Czarnoleski, Antoni Zawisza, fornale w P. par. S., † 18.10.1838, †† 19.10.1838, §§ Andrzej Krajewski kowal, Jan Orzechowski rymarz, zamieszkali P. par S. **II/2)** Józefa * 8.3.1842, # 13.3.1842, §§ Piotr Kompo, Andrzej Krajewski, kowale zamieszkali w P., † 8.1.1843, †† 10.1.1843, §§ Piotr Kompo ślusarz, Andrzej Krajeński, kowal, zamieszkali w P., **II/3)** Tomasz * 14.12.1844, # 15.12.1844, §§ Andrzej Krajewski kowal, Piotr Kompo ślusarz, zamieszkali w P. **Dziecko nieślubne:** Zuzanna * 25.5.1836, # 29.5.1836, §§ Mikołaj Gładecki, Andrzej Krosta, czeladnicy papiernicy z P., matka Marianna Krzyżewska z d. Czajkowska wdowa po Janie. **Był świadkiem u:** Białowąs Marianny

16.8.1840, Gajdy Katarzyny Wiktorii †† 27.12.1852, Grzybikowskiego Wojciecha †† 19.2.1855, Kalinowskiej Józefy Agnieszki # 28.11.1852, Kompo Jana # 13.3.1833, †† 19.3.1833, Kompo Katarzyny †† 24.10.1842, Kompo Piotra †† 23.12.1848, Krzyżewskiej Marianny †† 26.7.1833, Muszyńskiej Marianny †† 11.11.1836, Odolińskiej Marianny †† 27.12.1852, Okiela Fryderyka Jakuba †† 26.7.1833, Osęki Ewy †† 1.4.1853, Pszczółkowskiej Teresy †† 2.4.1855, Stankiewicz Anny †† 17.7.1833, Zawitkowskiej Katarzyny †† 19.4.1853.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1830, 1831, 1833, 1835–1838, 1840, 1842–1844, 1848, 1852, 1853, 1855, 1858.

Hebisz Franciszek: * 1797 we wsi Borów s. Wojciecha i Marianny z d. Kuzana, przed ślubem pracował jako czeladnik papierniczy w Sukowie, następnie czeladnik papierniczy zamieszkały w P. 1836, 1837, 1839, zgon przed 1851 w P. **Żona:** Hebisz Karolina z d. Neugebauer: * 1808 w Górkach w „Galicyi Austriackiej”, c. Antoniego i Ewy z d. Karwińska, dzierżawców wsi Dąbrowicy w „Galicyi Austriackiej”, zamieszkała przy wuju Teofilu Karwińskim w Daleszycach. ♥♥ 6.10.1828 w Daleszycach, §§ Bernard Baumert czeladnik papiernicy z Sukowa, Teofil Karwiński poczmajster „Stacyi Daleszyczej”, po śmierci męża dozorczyńi szpitala w J.P. 1851. **Dziecko: 1)** Franciszek * 1831 w Sukowie, zamieszkały w J.P. majster szewski, ♥♥ 23.11.1851, żona Marianna Szostkowska c. zmarłego Ludwika i Marianny z d. Warsiewicz wyrobnicy w J.P., §§ Michał Nowicki, Julian Kaczyński, czeladnicy papiernicy zamieszkali w J. **2)** Karol * 1829, † 23.3.1837, †† 25.3.1837, §§ Mikołaj Gładecki, Fryderyk Kiborg, czeladnicy papiernicy w P. **3)** Marianna * 8.1835, † 2.10.1836, †† 3.10.1836, §§ Jan Kaczyński, Ludwik Winkler czeladnicy papiernicy z P. **4)** Marianna Karolina * 23.8.1836, # 28.8.1836, §§ Mikołaj Gładecki, Andrzej Krosta czeladnicy papiernicy w P. **5)** Julian Serafin * 1.8.1837, # 2.8.1837, §§ Mikołaj Gładecki, Jan Orzechowski, czeladnicy papiernicy w P. † 2.12.1837, †† 4.12.1837, §§ Mikołaj Gładecki, Andrzej Krosta czeladnicy papiernicy w P. **6)** Karol Julian * 16.2.1839 # 17.2.1839, §§ Paweł Gerlach, Mikołaj Gładecki, Andrzej Krosta czeladnicy papiernicy w P.

Źr.: AP Kielce, Akta USC par. rzym.-kat. św. Michała Archanioła w Daleszycach, 1828. APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1836, 1837, 1839, 1851.

Kołodziejczak Wiktoria: * 1798, rodzice nieznanymi, wdowa „służąca przy szpitalu” w J.P., tamże zamieszkała 1867, † 21.8.1867, †† 22.8.1867, §§ Józef Kaczorowski I, Jakub Murawiński, stróż w J.P. 1967.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1867.

Kujawski Franciszek: * 1810, doktor medycyny, zamieszkały w J.P., 1873, 1875, 1877, † 28.6/10.7.1877, †† 30.6/12.7.1877?, §§ Edward Łepkowski wicedyrektor papierni zamieszkały w J. par. S., Stanisław Rychter kasjer papierni zamieszkały w papierni. **Żona:** Pelagia z d. Jezierska. **Był świadkiem u:** Lisner Emilii †† 30.12.1874/11.1.1875, Chmielewskiego Tomasza †† 24.12.1872/5.1.1873.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1873, 1875, 1877.

Mordzelewska Franciszka: * 1815, zamieszkała w J.P. 1855, † 1.2.1855 w szpitalu w J.P., †† 3. 2. 1855, §§ Jakub Murawiński, Ludwik Szewczyk, stróż w J.P.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. Św. Zygmunta w Słomczynie 1855.

Mordzeleski Wojciech: * 1804, parobek zamieszkały we wsi Bielawa, † 15.11.1854 w szpitalu w J.P., †† 18.11.1854, §§ Józef Chłowiecki, Wojciech Jabłoński, fornale zamieszkali w J.P.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1854.

Najman Brygida: * 1860, 1862, akuszerka 1904, zamieszkała w J. par. P. 1909, 1910. **Chrzest z wody: 1)** Jana Osucha * 18. 4/1.5.1904, # 21.4/3.5.1904, s. Józefa * 1881 robotnika zamieszkałego we wsi J. i Marianny z d. Bojemczyk * 1884, §§ Walenty Bojemczyk, Józef Kowalczyk, robotnicy zamieszkali w P/E **2)** Edmunda Oladowskiego * 3/16.11.1904, # 5/18.11.1904, s. Jana * 1871 robotnika zamieszkałego w P/E i żony Stanisławy z d. Szynekiewicz * 1872, §§ Konstanty Dębisz, Franciszek Zakrzewski, robotnicy zamieszkali w P/E. **Zgłoszenie aktu chrztu: 1)** Wiktora Józefa Swensona * 30.3/12.4.1909, # 30.3/12.4.1909, s. Michała * 1880 robotnika zamieszkałego w P/E i Anny z d. Kasienbra * 1883, ojciec nieobecny z powodu choroby, §§ Władysław Kasienbra, Andrzej Przebierała, robotnicy zamieszkali w P/E. **2)** Marianny Golian * 6/19.6.1910, # 13/26.6.1910, c. Roberta * 1887 i Marianny z d. Parodowska * 1887, ojciec nieobecny z powodu „otliczki”, §§ Antoni Matuszewski, Władysław Matuszewski, robotnicy zamieszkali w P/E.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie, 1904, 1909, 1910.

Niemczek Jadwiga: * 1860, akuszerka zamieszkała w J. par. P. 1911. **Zgłoszenie aktu chrztu: 1)** Anny Wróblewskiej * 13/26.7.1911, # 3/16.8.1911, c. Marianny Wróblewskiej * 1888, robotnicy niezamężnej, zamieszkałej J. par. P. 1911. §§ Aleksander Bardin robotnik, Franciszek Niemczek maszynista papierniczy, zamieszkali w J. par. P.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1911.

Osuch Marianna: * 1847, akuszerka zamieszkała w J. par. P. 1902. **Zgłoszenie aktu chrztu: 1)** Stanisławy Fleszner * 11/24.1.1902, # 13/26.1.1902, c. Michaliny * 1881, niezamężnej zamieszkałej we wsi J., §§ Antoni Górnicki ślusarz, Józef Piwnicki murarz, zamieszkali we wsi J.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1902.

Pągowska Paulina: * 1834, akuszerka z P/E 1892. **Zgłoszenie aktu chrztu: 1)** Władysława i Juliana Burzyńskich (bliźniacy) * 4/16.2.1892, # 5/17.2.1892, s. Piotra * 1852 robotnika z P. 1892, miejsce zamieszkania nieznane i Józefy z d. Bigos * 1867 robotnicy w P., §§ Józef Kowalczyk, Ludwik Kosmowski robotnicy z P.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1892.

Serwach Helena: * 1890, akuszerka zamieszkała w P/E 1911. **Zgłoszenie akt chrztu: 1)** Stefana Serwacha * 7/20.8.1911, # 28.8/10.9.1911, s. Jana * 1880 i Anny z d. Młynarczyk * 1886, ojciec nieobecny z powodu choroby, §§ Michał Górski, Józef Pawlak, robotnicy zamieszkali w P/E.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1911.

Słuchowska Marianna: * 1789, rodzice i miejsce urodzenia nieznane, „w fabrycznym szpitalu chorych opatrująca i tamże zmarła” † 11.5.1845, †† 13.5.1845, §§ Łukasz Czarnolewski wyrobnik w papierni, Wawrzyniec Zajdel karczmarz z O., mąż: Tomasz Słuchowski.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1845.

Stępniewski Wincenty Apolinary Fabian: * 1842 we wsi Głód gub. płocka, s. Fabiana i Antoniny, felczer w J.F. 1871, 1872, propinator z J.P. 1874, felczer w J.P. 1875, 1877, 1879, 1882, felczer z P. 1884, † 14/26.12.1884, †† 15/27.12.1884, §§ Józef Baran ze wsi Łęg, Andrzej Magdziarz ze wsi Opacz, chłopi. **Żona:** Tekla Franciszka z d. Wardziakowska * 1848 c. stolarzy Józefa i Franciszki z d. Szymańska, zamieszkała przy rodzicach w J.P., ♥♥ 12/23.4.1871, §§ Alkie Kazimierz, Jan Rombalski fabrykanci papieru. Po śmierci męża prowadziła sklep w J.P., zamieszkiwała tamże, w domu nr 11, † 16/29.9.1905. **Dziecko: 1)** Stanisława Zofia * 13/25.4.1872, # 27.4/9.5.1872, §§ Józef Hilewski, Julian Kaczyński, papiernicy w J.P. **2)** Wacław Wjaczesław * 1/13.5. w J.O., # 8/20.6.1874, §§ Andrzej Gawlik, Jan Tulbiński, chłopi z J.O. **3)** Teresa Jadwiga * 8/20.9.1875, # 10.10.1875, §§ Michał Nowicki, Jan Rombalski, majstrowie papiernicy, **4)** Fabian Wincenty * 13/ 25.12.1877, # 9/21.1.1877, §§ Bartłomiej Cieślak, Jakub Murawiński (brak podania zawodu) z J.P., **5)** Wiktor Stanisław * 2/14.11.1879, # 14/26.12.1879, §§ Jakub Murawiński, Andrzej Osuch, służący

z P. **6)** Witold * 1880, † 30. 4/12.5.1886, †† 2/14.5.1886, §§ Stanisław Widziński felczer, Jan Wojciechowski nauczyciel, zamieszkali w J. **7)** Lucjan Edwin Edward * 27.1/8.2.1882, # 28.3/9.4.1882, §§ Marcin Alkie, Jakub Murawiński, służący zamieszkali w P. **8)** Leokadia Helena * 3/15.4.1884, # 20.5/2.6.1884, §§ Kazimierz Lichocki, Jakub Murawiński, robotnicy dniówkowi z P., † 20.7/1.8.1884, †† 21.7/2.8.1884, §§ Kazimierz Lichocki, Jakub Murawiński, robotnicy dniówkowi z P. **9)** Maria Kazimiera * 26.6/8.7.1885, # 29.9/11.10.1885, §§ Antoni Jerachowski stolarz, Jan Rombalski majster papierniczy, zamieszkali w J.P., † 13/25.5.1886, †† 15/27.5.1866, §§ Wacław Bielawski, Jan Wilk, służący kościelni zamieszkali w Słomczynie. **Był świadkiem u:** Nowickiej Bronisławy Marianny # 14/26.9.1875.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1871, 1872, 1874, 1875, 1877, 1879, 1882, 1884–1886, 1893, 1907. K.S.M.J.P. sign. 1265, k. 185.

Stołowska Anna: * 1829, 1830, akuszerka zamieszkała w J. par. P. 1886, 1890, 1899. **Chrzest z wody:** **1)** Józefa Włodarskiego * 26.11/8.12.1899, # 4/16.12.1899, s. Jana * 1872, robotnika zamieszkałego w P/E i Anieli z d. Machała * 1875, §§ Jan Kasienbra, Wojciech Rybka, robotnicy zamieszkali w P/E. **Zgłoszenie aktu chrztu:** **1)** Felicjana Stanisława Swensona * 16/18.2.1886, # 16/18.2.1886, s. Marcjanny z d. Drużyńska * 1848 w „Wiborgu”, wdowy po Michale Wilhelmie Janie Swensonie † 12/24.2.1885, §§ Wiktor Olencki organista, Stanisław Widziński felczer, zamieszkali w J. par. S. **2)** Jana Pietruszki * 7/19.6.1890, # 7/19.6.1890, s. Walerii * 1860, niezamężnej robotnicy zamieszkałej w P/E, §§ Tomasz Lenard, Antoni Walczak, robotnicy zamieszkali w P/E.

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1890, 1899; APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1886.

Szabruński Władysław Bogumił: * 1876, doktor z J.F. 1908, 1911. **Żona:** Jadwiga Paulina z d. Malinowska * 1885. **Dziecko:** Antoni Kajetan * 19.4/2.5.1911, # 1/14.10.1911, §§ Edward Lewandowski, Jan Sutański, oficjaliści „z fabryki Jeziorna”. **Był świadkiem u:** Grotowskiej Jadwigi # 14/27.9.1908.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1908, 1911.

Szafrański Aleksander: doktor z F.J. 1897, 1909. **Żona:** Anna z d. Gross, zamieszkała w J.F. 1897. **Dziecko:** Władysław * 1896 w Warszawie ul. Nowy Świat nr 61, zamieszkały w J.F. przy matce, † 13/25.6.1897, †† 15/27.6.1897, §§ Jan Stańczak organista, Jan Tym gospodarz, zamieszkali w Słomczynie. **Był świadkiem u:** Natanson Wandy Bronisławy Marii # 30.3/12.4. 1909.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1897, 1909.

Szczecińska Antonina: * 1864, akuszerka z J.F. 1899, 1900. **Zgłoszenie akt chrztu: 1)** Józefy Wandy Dytrich * 22.5/3.6.1899, # 15/27.8.1899, c. Emilii Dytrich * 1873, niezamężnej służącej w papierni, zamieszkałej J.F. 1899, §§ Antoni Daniszewski, Lawrenty Serwach, oficjaliści z J.F. **2)** Marianny Dytrich * 22.8/4.9.1900, # 30.8/13.09.1900 ?, c. Pauliny Dytrich * 1879, niezamężnej służącej i zamieszkałej w P. 1900, §§ Kazimierz Kuźba służący, Antoni Daniszewski kotlarz, zamieszkali w papierni.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1899, 1900.

Szczotkowska Cecylia: * 1863, akuszerka zamieszkała w P/E 1907. **Zgłoszenie akt chrztu: 1)** Ireny Kalicińskiej * 8/21.3.1907, # 16/29.3. 907, c. Wincentego * 1885, robotnika zamieszkałego w P/E i Ludwiki z d. Szczotkowska * 1886, §§ Edward Bombach, Tomasz Kaliciński, robotnicy zamieszkali w P/E, ojciec nieobecny z powodu choroby

Źr.: APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1907.

Szewczyk Justyna: * 1772, wdowa, akuszerka zamieszkała w J.P. 1852. **Zgłoszenie akt chrztu: 1)** Juliana Bartłomieja Durki * 18.8.1852, # 22.8.1852, s. Brygidy Durki * 1827, panny zamieszkałej w J.P. 1852, §§ Michał Nowicki I, Julian Kaczyński, czeladnicy papiernicy, zamieszkali w J.P.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1852.

Święcki Jan: * 1810 w Warszawie s. zmarłych Józefa i Marianny z d. Stankiewicz, zamieszkały w Warszawie ul. Okopowa nr 1761, „podlekarz” „przy szpitalu wojskowym” 1831, doktor chirurg zamieszkały w fabryce J.P. 1832, 1835, 1836, 1839, 1843, 1844, 1846–1852, 1854–1861, 1867, † 25.4/7.5.1871, †† 27.4/9.5.1871, §§ Karol Lisner, Stanisław Ryhter urzędnicy Banku Polskiego w J.P. **Żona:** Anna z d. Makowska * 1808 we wsi Brzeźno obw. ostrołęcki c. Józefa i Marianny z d. Stankiewicz, ojciec zmarł, zamieszkała przy matce w Warszawie ul. Okopowa nr 1761. ♥♥ 6.11. 1831, §§ Józef Kaczyński organista i ogrodnik Antoni Rychter majster kamieniarski, Piotr Derowicz pisarz szpitala, zamieszkali w Warszawie. **Dziecko:** Władysław Stanisław * 7.10.1832, # 17.10.1832, §§ Nikodem Krzyczewski „wójt gminy z fabryki Jeziorna Papiernia”, Maciej Witkowski ekonom z J.P. **Był świadkiem u:** Chmielewskiej Jadwigi Marianny # 1.11.1857, Karczewskiego chłopiec brak imienia # 2.2.1848, Karczewskiego Hipolita Gabriela Teodora †† 14.4.1847, Karczewskiej Anny †† 29.2.1848, Kryńskiego Adama Szczepana # 6.1.1860, Kryńskiego Antoniego Apolinarego

i Witkowskiej Wiktorii 28.5.1843, Kryńskiego Eugeniusza Wiktora # 6.1.1861, Kryńskiej Karoliny Wiktorii # 28.12.1856, Kryńskiej Scholastyki Faustyny # 22.2.1846, Krzyczskiej Apolonii Anny †† 5.1.1839, Krzyczewskiego Joachima Feliksa # 18.1.1835 i †† 3.1.1839, Lisner Karoliny †† 14.5.1851, Lisnera Erazma Aleksandra # 15.8.1846, Lubicza-Brzezińskiego Jana †† 25.1.1860, Makowskiej Marianny †† 4.4.1850, Narkiewiczza Ignacego # 1.2.1867 i †† 1.2.1867, Nowak Bronisławy Ludwika # 20.9.1857, Nowickiego Erazma i Orłowskiej Eleonory ♥♥ 14.11.1836, Orłowskiego Jana I †† 11.9.1856, Orłowskiej Wiktorii # 26.4.1859, Orzechowskiej Józefy Karoliny # 7.6.1836, Rychtera Stanisława Kazimierza # 2.4.1859, Segno Marii Ludwika # 24.7.1852, Święckiej Franciszki Julianny # 19.4.1847, Święckiego Józefa Grzegorza # 17.3.1844, Święckiej Eleonory †† 29.9.1843, Trzczińskiego Henryka Emiliana Lucjana # 3.12.1854 i †† 11.2.1855, Trzczińskiego Felicjana dziewczynka *† 5.4.1858, Trzczińskiej Emilii Ireny # 28.8.1856, Witkowskiego Macieja †† 3.2.1849, Wodzyńskiej Teodory Lubomiry # 9.12.1848.

Źr.: A.A. w Warszawie, Akta par. rzym.-kat. św. Aleksandra w Warszawie 1831; APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1832, 1835, 1836, 1839, 1843, 1844, 1846, 1847–1852, 1854, 1855–1857, 1859–1861, 1867, 1871.

Lit.: *Taryfa Domów Miasta Stołecznego Warszawy*, Warszawa 1821, s. 75; H. Świątkowski, *Taryfa Domów Miasta Stołecznego Warszawy i Pragi*, Warszawa 1852, s. 37.

Widziński Stanisław: * 1860 w Starym Gostkowie, s. zmarłego Józefa i Teofili z d. Grzymska wcześniej młynarzy, zamieszkały w Włocławku, felczer z J. par. S. 1886, 1888. **Żona:** Wiktoria z d. Rombalska * 1868, c. Jana majstra z papierni i Emilii z d. Waszczyńska, zamieszkała przy rodzicach w J., ♥♥ 4/16.9.1888, §§ Jakub Bakoński zamieszkały przy rodzicach w J., Antoni Karniewski ogrodnik zamieszkały w Wilanowie. **Był świadkiem u:** Stępniewskiego Witolda †† 2/14.5.1886, Swensona Felicjana Stanisława # 16/18.2.1886.

Źr.: APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1886, 1888.

Zakończenie

Reasumując, można stwierdzić, że dane przedstawione w słowniku poszerzyły wiedzę na temat pracowników służby zdrowia w tej papierni. Ogólnie biorąc, w szpitalu fabrycznym, jak wskazują akta metrykalne, w okresie 1832–1914 pracowało co najmniej siedmiu lekarzy, trzech felczerów, 18 akuserek oraz trzy osoby obsługi, co daje razem 31 osób. Ponadto udało się ustalić zmarłych pięciu pacjentów.

Słownik zawiera też w swojej treści informacje o sporej liczbie osób zatrudnionych w Jeziornej, nieznanych w literaturze przedmiotu. Wymienia nazwiska robotników, kotlarzy, kowali, ślusarzy, parobków, czeladników papierników, majstrów papierników, urzędników Banku Polskiego zatrudnionych w papierni i może stać się zaczątkiem pracy w kierunku pełniejszego poznania pracowników tej papierni.

Skromnie natomiast przedstawiają się informacje o pacjentach zmarłych w szpitalu. Można to próbować wyjaśnić tym, że była to niewielka placówka lecznicza posiadająca przed 1863 r. tylko 12 łóżek. Bardziej realnym natomiast powodem odnalezienia niewielkiej ilości informacji na temat zgonów jest fakt, że przebadane zostały akta zejść z Jeziornej Papierni i częściowo Porąbki Edwardowa. Pracownikami papierni byli natomiast także mieszkańcy okolicznych miejscowości i tam można szukać wiedzy o ich kontaktach z tym szpitalem. Badania takie wykraczają jednak poza historię papiernictwa i mogą stanowić materiał dla prac związanych z historią służby zdrowia.

Używane symbole i skróty

#	chrzest (ze względu na to, że data dokładnie dokumentuje miejsce w księgach metrykalnych zrezygnowano z podania jego numeru oraz stron danego zapisu; podobna sytuacja ma miejsce w przypadku ślubów i zgonów)
*	urodzona/y
§§	świadkowie
♥♥	ślub
†	zgon
††	pogrzeb
A.A.	Archiwum Archidiecezjalne
AP	Archiwum Państwowe
A.K.	Archiwum Kościelne
c.	córka
F.J.	Fabryka Jeziorna
gm.	gmina
gub.	gubernia
J.F.	Jeziorna Fabryka
J.O.	Jeziorna Obory
J.P.	Jeziorna Papiernia
J. par. P.	Jeziorna parafia Powsin
J. par. S.	Jeziorna parafia Słomczyn
J.W.	Jaśnie Wielmożny
J.	Jeziorna
K.S.M.J.P.	Księga Stałych Mieszkańców Jeziorna Papiernia
lit.	literatura

np.	na przykład
nr	numer
O GM.	Oddział w Grodzisku Mazowieckim
O.	Obory
obw.	obwód
P. par. S.	Papiernia parafia Słomczyn
P.	Papiernia
P/E	Porąbka Edwardów
par. rzym.-kat.	parafia rzymskokatolicka
par.	parafia
pow.	powiat
s.	syn
św.	święty
USC	Urząd Stanu Cywilnego
W.A.P.	Wojewódzkie Archiwum Państwowe
wg	według
woj.	województwo
W-wy	Warszawy
z. d.	z domu
źr.	Źródła

Bibliografia

Źródła

Archiwa Państwowe

APW, Akta USC par. rzym.-kat. św. Elżbiety w Powsinie 1890, 1894, 1897, 1899, 1902, 1904, 1907, 1909–1911; Akta USC par. rzym.-kat. św. Aleksandra w Warszawie 1871.

APW O GM, Akta USC par. rzym.-kat. św. Zygmunta w Słomczynie 1830, 1831–1833, 1835–1840, 1842–1861, 1867, 1871–1875, 1877, 1879, 1881, 1882, 1884–1886, 1888, 1892, 1893, 1897–1899, 1900, 1902, 1905, 1907, 1909, 1914; K.S.M.J.P., sygn. 1265.

AP Kielce, Akta USC par. rzym.-kat. św. Michała Archaniola w Daleszycach, 1828.

Archiwa Kościelne

A.A. w Warszawie, Akta USC par. rzym.-kat. św. Aleksandra w Warszawie 1831.

A.K., Akta USC par. rzym.-kat., św. Zygmunta Słomczyn 1914.

Opracowania

Bagieński W., *Ewidencja ludności na południowym Mazowszu od połowy XIX do połowy XX w.*, dostępny w Internecie: <www.archiwa.gov.pl/images/docs/referaty/w_bagienski.pdf> [dostęp: 21 września 2017].

Błaszczyc D., Sachs R., *Słownik papierników śląskich do 1945 roku*, „Rocznik Muzeum Papiernictwa” 2007, t. 1; 2008, t. 2; 2009, t. 3; 2010, t. 4.

- Demidowicz T., *Fabryka Papieru Banku Polskiego w Jeziornej, jej modernizacja i funkcjonowanie w latach 1830–1870*, „Rocznik Białkopodlaski”, t. 23, s. 152.
- Kaliciński Z., *O Starówce Pradze i Ciepokach*, Warszawa 1983.
- Orgelbrand S., *Encyklopedia powszechna*, t. 13, Warszawa 1863, s. 309.
- Siniarska-Czaplicka J., *Historia papierni w Jeziornie*, „Przegląd Papierniczy” 1958, t. 6.
- Siniarska-Czaplicka J., T. Górka, *Kronika papierni w Jeziornie*, Łódź 1980.
- Świątkowski H., *Taryfa Domów Miasta Stołecznego Warszawy i Pragi*, Warszawa 1852.
- Taryfa Domów Miasta Stołecznego Warszawy*, Warszawa 1821.
- Winogradzka-Szaflik H., *O Papierni w Jeziornie*, Konstancin–Jeziorna 2013.

Keywords: Paper mill hospital, Jeziorna hospital, paper mill doctor, paper mill feldsher, paper mill midwife

Mots-clés : Hôpital de l’usine de papier, hôpital Jeziorna, médecin de l’usine de papier, feldsher de l’usine de papier, sage-femme de l’usine de papier

Ключевые слова: Больница бумажной фабрики, Езёрна больница, врач бумажной фабрики, фельдшер бумажной фабрики, акушерка бумажной фабрики

Andrzej Będziński, *A Dictionary of the Health Care Employees of the Jeziorna Paper Mill and those who Passed Away in the Paper Mill Hospital*. Andrzej Będziński’s “Słownik pracowników służby zdrowia papierni w Jeziornej oraz zmarłych w tamtejszym szpitalu” [A dictionary of the health care employees of the Jeziorna paper mill and those who passed away in the paper mill hospital] includes new information on the subject. So far, all relevant publications have been primarily based on the 1863 Orgelbrand encyclopaedia, according to which a factory hospital operated in the town, managed by a local surgeon with the support of a Warsaw doctor. The present paper is based on the birth certificate registries from Słomczyn’s St. Sigismund Parish, Powsin’s St. Elizabeth Parish, Daleszyce’s St. Michael the Archangel Parish and Warsaw’s St. Alexander Parish. According to these sources, between 1832 and 1914, the Jeziorna paper mill hospital employed at least 7 doctors, 3 feldshers, 18 midwives and 3 maintenance employees. In addition, 5 patient death certificates were found. Furthermore, the latest research has uncovered new, previously unknown names of workers, boiler fitters, blacksmiths, locksmiths, farm hands, apprentices and master papermakers, as well as the Bank of Poland officials employed by the paper mill.

Andrzej Będziński, *Dictionnaire des employés du service de santé de l’usine de papier de Jeziorna et des personnes décédées dans l’hôpital de l’usine*. L’article concerne de nouvelles informations sur ce sujet. Les publications précédentes étaient principalement basées sur l’encyclopédie Orgelbrand de 1863, qui signalait l’existence d’un hôpital de l’usine, géré par un chirurgien local avec l’aide d’un médecin venu de Varsovie. Le travail actuel est basé sur les registres métriques de Słomczyn, la paroisse Saint Sigismond, de Powsin, la paroisse Sainte Elisabeth, de Daleszyce, la paroisse Saint Michel Archange et, de Varsovie, la paroisse St. Alexandre. Selon ces sources, dans les années 1832–1914, à l’hôpital appartenant à l’usine de papier de Jeziorna travaillaient au moins : 7 médecins, 3 feldshers, 18 sages-femmes et 3 personnes chargées du

service. Cinq certificats de décès ont également été retrouvés. La présente étude a par ailleurs révélé des noms d'ouvriers, de chaudronniers, de forgerons, de serruriers, d'ouvriers agricoles, d'apprentis, de maîtres-compagnons papetiers et de fonctionnaires de la Banque Polonaise employés à l'usine de papier, inconnus de la littérature de l'histoire de la fabrication du papier.

Анджей Бендзиньски, *Словарь сотрудников службы здравоохранения бумажной фабрики в д. Езёрна и умерших в местной больнице*. Анджей Бендзиньски, «Словарь сотрудников службы здравоохранения бумажной фабрики в д. Езёрна и умерших в местной больнице» содержит новую информацию по этой теме. Предыдущие публикации основывались в основном на энциклопедии Оргельбранда с 1863 г., которая указывала на существование заводской больницы, которой заведовал хирург при помощи врача из Варшавы. Настоящая работа опирается на метрических книгах прихода св. Зигмунда (Сломчин), прихода св. Елизаветы (Повсин), прихода св. Михаила Архангела (Далешнице) и прихода св. Александра (Варшава). Согласно этим источникам, на протяжении 1832–1914 лет в больнице бумажной фабрике в д. Езёрна работало, как минимум, 7 врачей, 3 фельдшера, 18 акушерок и 3 человека обслуживающего персонала. Было найдено также 5 свидетельств о смерти пациентов. Более того, последние исследования открыли новые, неизвестные в литературе истории бумажного производства фамилии сотрудников, котельщиков, кузнецов, слесарей, батраков, подмастерьев, мастеров производителей бумаги, госслужащих Польского банка, работающих на бумажной фабрике.